

Priporočila za zapis spola v internih aktih IJS

Interni akti naj bodo napisani na način, ki je čim bolj vključujoč do obeh spolov, hkrati pa upošteva značilnosti slovenskega jezika ter stremi k jasnosti in preglednosti besedila. Kadar je težko zadostiti vsem trem načelom hkrati, naj bo zapis prilagojen sobesedilu, denimo večji poudarek na spolno občutljivi rabi v deklarativnih členih, a večji poudarek na preglednosti v izvršilnih členih.

Priporočila so pripravljena po vzoru novejših zakonodaj in strokovnih publikacij (Jezikovna svetovalnica, <https://svetovalnica.zrc-sazu.si>, Smernice za spolno občutljivo rabo jezika, <https://spolinznanos.zrc-sazu.si/smernice-za-spolno-obcutljivo-rabo-jezika/>).

1

Ko se v internem aktu IJS prvič pojavi izraz, ki označuje osebo, poklic ali funkcijo, ga najprej zapišemo v ženskem in nato v moškem spolu, vmes pa damo veznik *oziroma*. Temu sledi v oklepaju zapis »v nadaljnjem besedilu« ter izraz v generični obliki. Ta je večinoma v moškem spolu, v redkih primerih (npr. *medicinska sestra*) pa v ženskem. Generično obliko nato uporabljamo v celotnem nadaljnjem besedilu internega akta.

Primer: ... odobri direktorica oziroma direktor (v nadaljnjem besedilu direktor). Če je direktor odsoten ...

2

Isti izraz ali del izraza se lahko pojavi tudi v različnih kontekstih, npr. *predsednik znanstvenega sveta* in *predsednik upravnega odbora*. Obravnavamo ju kot ločena izraza in vsakega posebej navedemo tako kot ostale izraze, ki se pojavijo prvič.

Primer: Upravni odbor vodi predsednica oziroma predsednik (v nadaljnjem besedilu predsednik upravnega odbora). [nekaj členov kasneje] Znanstveni svet vodi predsednica oziroma predsednik (v nadaljnjem besedilu predsednik znanstvenega sveta).

3

Če se izraz pojavi le enkrat, dodatek v oklepaju izpustimo.

Primer: ... izjemoma lahko odobri dekanja oziroma dekan.

4

Nekateri izrazi (*vodja*, *priča*, *kupec*) nimajo ustreznih spolnih različic, zato jih pišemo brez sprememb, v sobesedilu pa uporabimo tak slovnični spol, kakršnega je posamezni samostalnik.

Primer: ... kot je vodja odseka odobril ... / ... kot je izjavila priča dogodka.

5

Določeni izrazi sicer v osnovnem pomenu označujejo osebo, v prenesenem pomenu pa skupino oseb ali institucijo, npr. *ustanovitelj*, *dobavitelj*, *članica* (univerze). Tudi te izraze pišemo brez sprememb.

Primer: Dobavitelj, ki se je prijavil na javni razpis ...

6

Nekateri organi bodo morali že po zakonu imeti med člani tako moške kot ženske. V takih primerih vedno navedemo obe obliki, vmes pa uporabimo veznik *in*.

Primer, kjer ni zahtevane zastopanosti obeh spolov: *Člani odločajo z navadno večino*.

Primer, kjer je zahtevana zastopanost obeh spolov: *Članice in člani odločajo z navadno večino*.

7

Če ne trpi jasnost besedila, lahko namesto generične oblike uporabimo tak izraz, ki vsebinsko zajema oba spola ali pa označuje skupnost, npr. *stroka* namesto *strokovnjak*. Ni pa primerna uporaba trpnika (pasiva) ali kake take oblike besedila, kjer se izgubi informacija.

Primer z generično obliko: *Sindikat imenuje delavca, ki bo skrbel za ...*

Primer z obliko, ki zajema oba spola: *Sindikat imenuje osebo, ki bo skrbela za ...*

Neprimeren zapis s pasivom: ~~*Imenuje se oseba, ki bo skrbela za ...*~~

8

Obe spolni obliki uporabljamo zgolj v samostalniku, ne pa tudi v pridevniku, zaimku in deležniku, sicer postane besedilo izjemno zapleteno.

Primer pravilne rabe: *Direktorica oziroma direktor (v nadaljnjem besedilu direktor), ki je bil imenovan na prejšnji seji na podlagi njegovega programa del ...*

Primer napačne rabe: ~~*Direktorica oziroma direktor (v nadaljnjem besedilu direktor), ki je bil imenovan oziroma bila imenovana na prejšnji seji na podlagi njegovega oziroma njenega programa del ...*~~

9

Zgoraj navedeno je treba razumeti kot priporočila in ne zapovedi. Sprotne rešitve je treba prilagajati besedilu in predvsem skrbeti za jasnost, preglednost in enakost spolov.

10

Dokumenti, ki se nanašajo na posamezno osebo, naj bodo v celoti zapisani v ustreznem spolu.

Primer: *Znanstveni svet je izvolil Marijo Novak, raziskovalko na odseku X-1, v naziv znanstvena sodelavka. Njen naziv velja od ...*